

Jaarverslag 2024

Algemeen

Het jaarverslag geeft een overzicht van de activiteiten die in 2024 door de Vereniging en haar leden zijn georganiseerd. Wij zijn als bestuur trots op en dankbaar voor zoveel leden die zich op organisatorisch en op andere manieren hebben gemanifesteerd en ingezet voor onze vereniging.

Ledenvergaderingen

In 2024 hebben we weer tweemaal een Algemene Ledenvergadering (ALV) georganiseerd, op 28 maart in het Dorpshuis Duivendrecht, met de presentatie “Duivendrecht, een plek om (van) te (be)houden”, door Chris Folkers, namens Werkgroep Cultureel Erfgoed.

“Welke monumenten zou je idealiter moeten behouden en eventueel transformeren naar een andere functie om zo bij te kunnen dragen aan een evenwichtige groei van het dorp, aantrekkelijk voor bewoners, ondernemers en bezoekers”. Er was veel belangstelling en er ontstond een interessante discussie, die helaas vanwege het late tijdstip na ruim een uur afgebroken moest worden.

Na de ALV op 25 november in het Dienstencentrum Ouderkerk was er, zoals hiernaast beschreven, een interessante presentatie over geofysisch onderzoek door Ferry van den Oever.

Bestuur

Het bestuur kwam in 2024 maandelijks bijeen in een reguliere vergadering.

De bestuurssamenstelling in 2024: Mars Out, voorzitter; Willy Brinkman, secretaris, Ton Steenkist, penningmeester, Wes Korrel, adjunct penningmeester en Rob Schimmel, algemeen bestuurslid.

Kascontrolecommissie

Jan Toussaint en René Polanus hebben voor de ALV van 27 maart 2025 de financiële administratie (de jaarrekening, resultaatrekening en balans van 2024) gecontroleerd en bevelen de ledenvergadering aan om het bestuur te dechargeren voor het gevoerde financiële beleid over het boekjaar 2024.

Verleden in beweging

Zondagmiddag 6 oktober organiseerde Wolfgerus weer de jaarlijkse bijeenkomst in de **maand van de geschiedenis**, voor leden en andere belangstellenden:

“Waterbeheer Amstelland 500 jaar”, door Maarten Ouboter, hydroloog en waterbeheerder bij het Waterschap.

Al eind 15e eeuw maakte Jan Benningh zich sterk voor regulering van het water in de polder. In 1525 werd het Hoogheemraadschap Amstelland ingesteld. Maarten Ouboter vertelde enthousiast over een lange en boeiende geschiedenis van waterbeheer, tot op de huidige dag. De Wolfgerus lezing in de Amstelkerk werd druk bezocht, zowel door leden als andere belangstellenden. Er werden veel vragen gesteld die door Maarten enthousiast werden beantwoord.

Informatiemarkt Wolfgeruswerkgroepen

Na de pauze konden leden en andere belangstellenden van gedachten wisselen met de werkgroepen van Wolfgerus, onder het genot van een kopje koffie/thee en een hapje en drankje.

Alle werkgroepen waren 6 oktober aanwezig met informatie en gingen in gesprek met bezoekers.

Evenementencommissie

Samenstelling van de commissie in 2024: Lenny van Erp, Michiel Weijs, Rob Schimmel, Carla Out en Loes Sanou-Vagevuur. De commissie heeft als gebruikelijk twee dagvullende excursies georganiseerd.

Op 25 mei is een excursie gehouden naar De Rijp. Opmerkelijk te zien dat deze plaats nog getuigt van de welvaart in de 17e, 18e en 19e eeuw dankzij de walvisvaart, haringvisserij en de verwerking van hennep. Tijdens een leuke en leerzame dag zijn we rondgeleid in o.m. het stadhuis met de Waag en Museum In 't Houten Huis.

Zaterdag 12 oktober 2024 heeft de tweede excursie naar Haarlem van de Vereniging Wolfgerus met 22 personen plaats gevonden. Daar velen het centrum rond het winkelgebied al kennen is de nadruk gelegd op minder bekende en beter bewaard gebleven delen als de Bakkenesserbuurt, met een bezoek aan het oudste Hofje van Nederland. 's Middags is de geschiedenis van Haarlem en het daaraan verbonden archeologisch onderzoek toegelicht bij de Archeologische Dienst. Daarna hebben we luchtiger afgesloten met een borrel bij de brouwerij in de Jopenkerk; een plezierig hergebruik van monumenten.

Om nieuwe, frisse ideeën ruim baan te geven blijft aanvulling van deze werkgroep met nieuwe deelnemers welkom. Een mogelijkheid om ook zelf op onverwachte plekken eens rond te kijken ter voorbereiding!

Redactie Speuren en Ontdekken

De redactie kwam dit jaar zeven keer bijeen. Daarin werden afspraken gemaakt voor de nieuw te verschijnen artikelen en de verschenen artikelen werden nabesproken. Zoals gebruikelijk werd tussentijds via e-mailverkeer of telefonisch overleg over teksten en stand van zaken gevoerd.

Er verschenen drie nummers van Speuren en Ontdekken, te weten nr. 137, 138 en 139. De totale omvang dit jaar bedroeg 128 pagina's. Een bijzonder aandeel had daarin het 3e nummer dat een omvang had van 48 pagina's vanwege de extra opname van twee artikelen over de Amstelporselein-fabriek. In een van deze artikelen werd voor het eerst een afbeelding van de porselein-fabriek uit ca. 1790 gepubliceerd en b-schreven. Conservator Thijs Boers van het Amsterdam Museum verleende hieraan zijn welwillende medewerking.

De artikelen in de drie S&O nummers werden door 12 auteurs geleverd. Daarvan waren er 7 geen lid van de redactie. Zij zorgden tezamen voor de publicatie van ca. 40 artikelen.

De redactie bestond aan het begin van het jaar uit: Ruud P. Siekerman (eindredacteur), Ton van Noorden, Willemies van der Velden en Frans Zwerver (redacteurs), vacature (beeldredactie); Ria de Swart-van Doornewaard deed de correcties. In de loop van het jaar kwam Ellen Ottenbros de redactie versterken. Zij verzorgde sinds augustus de rubrieken Wie is wie? en Wie waren het?

Voor de functie van hoofdredacteur werd in dit jaar contact gelegd met Bas Smeulders, die echter pas in 2025 actief kan meedraaien. Gedurende 2024 namen Frans Zwerver en Ruud P. Siekerman samen het coördinatiewerk voor de redactie voor hun rekening. Het was na twintig jaar het laatste jaar dat Ruud de redactievergaderingen bijwoonde.

In 2024 zijn stappen gezet om de geschiedenis van de Amstelporseleinfabriek nader te beschrijven samen met Rob Ammerlaan. De aanloop naar het maken van een aparte uitgave in 2025 vroeg de nodige aandacht.

Danielle de Graaf was verantwoordelijk voor ontwerp en vormgeving van het blad.

Onlineprinters bleef ook dit jaar de drukker. In het kader van het veertigjarig bestaan van Speuren en Ontdekken werd het omslag door Danielle voorzien van een rood lint met strik.

Onderzoeksgroep

De Onderzoeksgroep bestaat uit 7 personen. Het merendeel van deze groep is woonachtig buiten Ouder-Amstel: Aalsmeer, Abcoude, Amstelveen en Amsterdam, maar allen zijn zeer betrokken bij Ouder-Amstel. In de laatste maanden van het jaar heeft Ellen Ottenbros, het nieuwe redactielid van Speuren en Ontdekken, ter oriëntatie ook deelgenomen aan de vergaderingen. Eind 2024 is er gesproken met een nieuw lid van de Vereniging die belangstelling heeft getoond voor historisch onderzoek. Het overleg over de invulling van zijn deelname is nog niet afgerond daar hij nog werkzaam is en overdag weinig beschikbaar is. De groep heeft in 2024 acht maal vergaderd en mist helaas nog steeds een adequate vergader- en onderzoeksruimte, waar van de in vele jaren verzamelde onderzoeksgegevens en van de bibliotheek tijdens vergaderingen gebruik gemaakt kan worden.

In elke vergadering staat de voortgang van de lopende onderzoeken centraal.

Het omvangrijke onderzoek naar de personen uit Ouder-Amstel die in de Tweede Wereldoorlog in Duitsland zijn tewerkgesteld loopt door in 2025. Voor een aantal artikelen in Speuren en Ontdekken (S&O) over het slavernijverleden zijn onderzoeken gedaan en gegevens verzameld.

Besloten is de door Ton van Noorden verrichte studie naar het interessante leven van de uitgever en boekhandelaar Mattheus Evert de Grauw in 2 of 3 delen te publiceren in S & O.

In 2024 hebben we 16 vragen van lezers van S&O en van bezoekers aan de website www.historischamstelland.nl uitgezocht en beantwoord.

Omdat in 2024 Speuren en Ontdekken 40 jaar bestond, is er onderzoek gedaan naar het ontstaan en de geschiedenis van het blad en zijn verhalen gemaakt over enkele betrokkenen van het eerste uur.

Verder is medewerking verleend aan een onderzoek naar gebouwen in Ouder-Amstel die ontworpen zijn door de Amstelveense architect Leo van der Bijl. Het omvangrijke boek over hem en zijn familie is opgenomen in de bibliotheek in Museum Amstelland. De daarvoor geschikte onderwerpen worden aangehouden voor publicatie in S & O.

Er is regelmatig aandacht besteed aan de wens om over te gaan tot het plaatsen van 'Stolpersteine' (struikelstenen) in de trottoirs voor de huizen in Ouder-Amstel waar joodse inwoners woonden die in de oorlog zijn weggevoerd en vermoord. Overleg met de Gemeente en het Comité 4 en 5 mei daarover loopt door in 2025.

De digitalisering van het Oud Archief van Ouder-Amstel is ook in 2024 voortgezet.

Website Monumenten Ouder-Amstel

De website geeft een vrijwel compleet overzicht van alle rijks- en gemeentelijke monumenten, karakteristieke gebouwen en lokale natuur in Duivendrecht, Ouderkerk en Waver. Ook monumenten langs de Amstel aan de Amstelveense kant komen aan bod. Totaal zijn ruim 150 items beschreven. De website werd regelmatig aangevuld en gecorrigeerd met nieuwe items, foto's en teksten. Piet de Boer en Alex de Boer werkten het gehele jaar aan het onderhoud en hadden ongeveer eens per twee weken overleg over wenselijke aanpassingen.

<https://www.historischamstelland.nl/ontdekken/monumenten-ouder-amstel>

Transcriptiegroep Oud-schrift

De Transcriptiegroep komt periodiek bijeen om originele oud-Nederlandse teksten te lezen en te vertalen in modern Nederlands. Die teksten hebben vooral betrekking op de geschiedenis van Amstelland over de periode 1600-1800. Kennis van oud-schrift is voor genealogen en andere onderzoekers onmisbaar, maar ook waardevol voor iedereen met belangstelling voor geschiedenis. In 2024 zijn er 8 bijeenkomsten geweest. Historica Aline Vermeulen begeleidt de Transcriptiegroep. Deelnemers waren het afgelopen jaar: Jacoba Bentinck, Alex de Boer, Willy Brinkman, Heleen Henderikx, Peter Hofland en Willem Stam.

Werkgroep Middeleeuwen Amstelland

Doel van de werkgroep is om onderzoek te doen naar en meer bekendheid te geven aan het leven in Middeleeuws Amstelland. Over de periode vóór 1500 ontbreekt het aan schriftelijke documenten, m.n. over Amstelland. Het was een dynamische tijd met interessante ontwikkelingen, waarin veel uitvindingen werden gedaan, zoals de uitvinding van de windmolen. De werkgroep heeft een speciale website gemaakt waarop middeleeuwse documenten over Amstelland te raadplegen zijn. <https://www.amstellandmiddeleeuwen.nl/>

In 2024 zijn zeven themabijeenkomsten gehouden. De werkgroep concentreert zich op vijf onderwerpen:

- o De Heren van Aemstel. Het kasteel van de Van Amstels werd verwoest in 1204 tijdens de inval van de Kennemers. Waar stond het kasteel? Wat was de rol van de Van Amstels als dienstmannen van de bisschop van Utrecht? Waar kwam de familie vandaan? Hierbij volgen we met veel aandacht het onderzoekswerk van de werkgroep archeologie. En werken we samen met Bastiaan van Amstel die eerder een lezing verzorgde. We proberen aan te sluiten bij het kastelenonderzoek in de provincie Noord-Holland.
- o Bestuur, organisatie en rechtspraak. Daarbij concentreren we ons vooral op Friese en Frankische invloeden. Het Friese aasdomsrecht (burenrecht) werd waarschijnlijk tot in de 14e eeuw toegepast. De werkgroep onderzoekt hoe de overgang van Fries naar Frankisch recht (schout en schepenen) in Amstelland verliep. Van invloed was ook het kerkelijk recht. De werkgroep heeft enkele notities over het onderwerp gemaakt o.a. over de rol van buurmeesters.
- o Water en waterbeheer. Amstelland bestaat bij de gratie van goed waterbeheer. Samen met het Historisch Kwartier, het Waterschap AGV en Beschermers Amstelland bereiden we het 500-jarig bestaan van het waterschap in Amstelland voor. Dat werd in 1525 opgericht, op voorspraak van Jan Benningh. Dat betekende ook het einde van de 200-jarige 'wateroorlogen' met Utrecht. We doen onderzoek naar de historie van de Ring van Amstelland, de rol van Jan Benningh en de locatie van de Benninghdam in de Bullewijk.
- o Veenontginning, landschapontwikkeling en grondbezit. De ontginning van Amstelland gebeurde in opdracht van de bisschop van Utrecht. In de 11e eeuw groeide de bevolking. De vraag naar voedsel nam enorm toe. Het klimaat werd gunstiger voor landbouw en veeteelt. Op grote schaal werd in die periode het veenmoeras drooggelegd. Hoe werd dat georganiseerd? Waar kwamen de ontginners vandaan? Hoe verging het die nieuwe gemeenschappen? Wat was de rol van de kerk?
- o Kerkelijke organisatie en geloofsbeleving. De kerk was van grote invloed op het dagelijks leven in de middeleeuwen. De bisschop van Utrecht was zowel religieus als wereldlijk machthebber in Amstelland, zeker tot het begin van de 14e eeuw. Welke kerken stonden er op de kerkheuvel? Hoe leefden de kolonisten? Wat was de invloed van de kerk op het dagelijks leven?

Leden van de werkgroep: Willem Jan Aalders, Alex de Boer (coördinator), Willy Brinkman, Paul Hiel, Peter Hofland, Peter Lichtenveldt, Mars Out en Michiel Weijs.

Werkgroep Archeologie 2024

De werkgroep archeologie van de historische vereniging Wolfgerus van Aemstel telt 9 leden, t.w.: Rob Schimmel, (vanaf maart 2024 coördinator), Alex de Boer, Paul Hiel (tot maart voorzitter), Rob IJzermans, Joke Alink, Michiel Weijs, Peter Hofland, Rob Box, Albert Blank

De werkgroep archeologie heeft haar activiteiten in 2024 voornamelijk gericht op het onderzoek van de kerkheuvel en de heuvel op Beth Haim. Een crowdfunding zou worden opgezet.. Het vereiste enige voorbereiding maar in september kon de crowdfunding van start gaan. Velen hebben bijgedragen. De crowdfunding heeft 7280 euro opgeleverd. Aangevuld met

subsidies tot 15000 euro. Ook Stichting Aemstellant, Rabobank en de gemeente hebben een bijdrage geleverd. In november was het bedrag al zo groot, dat met een garantstelling van enkele leden van de werkgroep de opdracht kon worden gegeven voor het onderzoek van de kerkheuvel. Dat onderzoek vond op 2 december plaats.

Er is contact met het Museum om tot een expositie te komen over de behaalde resultaten. En er werd een garantie gevonden voor een onderzoek op Beth Haim.

Er is intensief contact met de gemeente over de inzet om Archeologie als volwaardig onderdeel in de Omgevingswet van de gemeente Ouder-Amstel op te nemen. Dit heeft nog niet tot resultaat geleid.